

Jellege: Fejtőrő az elme sportja.

Rovatvezető: Császár József.

Számantani kérdés:

Ha egy bizonyos aránynak tagjait 5-tel nagyobbítjuk, az ez által nyert arány ez lesz: 9:11; de ha az említett aránynak tagjait 5-tel kisebbítjük, ezen arányt nyerjük: 2:3. Melyek az említett arány tagjai?

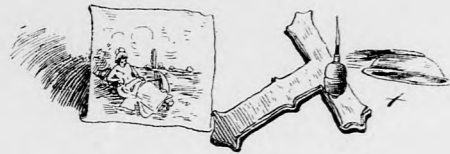
Földrajzi kérdés:

Melyik falu az Schleswig porosz tartományban, melynek a már lehordott sánczai mellett verték meg a poroszok a dánokat 1864. április 18-án?

Történelmi kérdés:

Hogy hívták azon tiroli szabadsághóstit, a ki Bajorországban ellen felkelést szervezett s Tirolt vissza hozza az osztrák császár hítségére, a császár nevében kormányozta a tartományt? 1810 január 20-ikán a francziák elfogták és főbe lötték.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. márczius 16.

A 8. számban közölt fejtőrő kérdések megfejtése:

Számantani kérdés: Az épületek elfoglalnak 60, az utak 90, a rétek 330, a földek 720 s az erdők 2400 holdat. **Földrajzi kérdés:** Guayana. Az angolok, a hollandok és a francziák bírják. A keleti résznek, melyet a francziák bírnak, fővárosa Cayenne; ide szokták a francziák a politikai vétség miatt elítélteket száműzni. **Történelmi kérdés:** Raleigh Walter sir angol tengerész. É.-Amerikában Virginia gyarmatot alapította. 1603-ban I. Jakab elleni összeesküvésben való résztvétele miatt halálra ítélték, mit azonban nem hajtottak végre rajta — 1616-ban hét hajóval Guayana ment aranyzsákmányolásra s visszatérte után a spanyol követek kiváratára az 1605-ben kimondott halálos ítéletet 1618 okt. 29-én végrehajtották rajta. **Természetrizai kérdés:** A házi cziczikány (sorex araneus). **Ásványtani kérdés:** Korund.

Helyesen fejtették meg: Joannovits György, Polnitzky Leó, Rácz Sándor, Benisch Arthur, Kéler Tibor, Ferray Béla, Weiner Hugó, Belesák Aladár, Langfelder Béla, Herresbacher Dénes, Kronstein Béla, Belák Andor, ifj. Bujdosó József, Gürtler István, Szenyovszky Ferencz, Demjén Endre, Bauer József, Krausz Aladár, Wohlstein Sándor, Salzman József, Erődi Tihamér, Névedí Botka Andor, Tóth Elek, Fialovits Béla, Adler József, Donáth Gyula, Kerékgyártó György, Danzinger Kálmán, Zuber Inre, Seherz Alfréd, Tiller Gyula, Niedermayer József, Schwitzer Zoltán, Blaskó Arthur, ifj. Avedik Lukács, Balkányi Kálmán, Zomody József, Ács Nagy István, Zimmermann testvérek, Weisz Ernő, Puskás Jenő, Litsek Zoltán, Pély Károly, Szécskay Dezső, Tschet Károly, Géczy Géza, ifj. Iszák Gyula, Freyler József, Berkovits Mór, Herczeg Dezső, Strasser Aladár, Bergl György, Zsögöd Lajos, Osztróvszky József és Antal, Bruck Dezső, La Borda Jenő, Plager Leó, Niegreis János és Schvarecz

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Ferencz. Weisz Hugó, Grimm Aladár, Windt Lajos, Benkó Jenő, Roth Ottó, Ehrentfeld Dezső, Michaletzky Vilmos, Bogdán Ernő, Szabó Frigyes, Bagolyi Sándor, Veszprémi Jenő, Jakabb Gyula, Csáthy Dezső, Dományi László, ifj. Bernhardt Károly és Bányai Béla, László Sándor, Tyirin Sebestyén, Hammang József, Emenet György, Steinschneider Ernő, Weisz János, Brummer Zoltán, Szadnik Sándor, Antony Gyula, Laufer Ödön és Rezső, Stolz Alfonzó, Rosenzweig Gyula, Koch Nándor, A kitűzött könyvjutalmat: Kisfaludy S. «Himfy szerelmei» című művet Belesák Aladár gymn. I. o. t. nyerte el Budapesten.

SZERKESZTŐI TELEFON.

D. D. Munkács. Ilyen kimerítő görög szótárunk nincsen. A német szótár-irodalomban sok van, de azok nagyon drágák. — **L. Mátvás.** Ön a szekundát imigyen énekl meg:

Itt vagy, itt vagy drága gyöngyöm,
Te régen várt biztatóm!
Jer közelebb! ölelj át!
Ajksadat hadd csókolom!

Merre jártál? hol időztél?
Olyan rég nem láttalak!
Úgy vártalak, úgy lestelek
Te gyönyörű kis alak!

Mért keressz fel olyan ritkán?
Rossz hírt hallasz felőlem?
Mert talán nem jól fogadlak,
Talán azért félsz tőlem?

Mátvás, Mátvás, nem fél attól, hogy a Szekunda felháborodik ezen az örömteljes fogadtatáson és állandó vendége lesz majd? — **Cs. K.** Budapest. «Csobáncz» cz. költeményének kedves a nyelve, meglepően könnyed a verselése, de nagy *szervi* hibában szenved: a leírás, a hangulat elnyomja benne a *történelmi* elemét. Nélkülözzük benne a fordulatosságot, a csattanót. — **S. F.** Pécs. 1. Cikklelyében van is, nincs is igazság. Az ön által hangoztatott «reform» a legtöbb helyen régóta dívik; a tornatanításnak tényleges részét teszik az ifjúsági játékok; a fiúk csak télen tornáznak zárt helyiségben, nyáron minden jó tornatanár a szabadba szokta vinni tanítványait. Azt pedig éppenséggel nem tartjuk korszerűnek, hogy az ifjúságot a *tűzoltási* munkálatokban oktassák. Régen így volt ez; a debreczeni kollégium diákjainak tűzoltócsapata messze földön híres volt. A modern kor szervezett tűzoltói intézménye szükségtelenné tette a diákoknak ezen a téren való szereplését. 2. Bán Aladár költeményei Singer és Wolfnernél jelentek meg. — **M. J.** Kassa. Bármely fővárosi antikváriumban. Kérdéseit (kivéve a lap anyagi részére vonatkozókat) a szerkesztőséghez intézze. — **ifj. J. Gy.** Budapest. Elhiszszük ezt így is önnök; csak föl bátran a pályáztat! — **K. J.** Szeged. Körük czime: «Magyar nyelvtanítókör» ellen több kifogásunk van. Először nyelvtanilag és logikailag helytelen: másodsor rosszul hangozik; harmadsor vele «baglyot visznek Athénbe», azaz: mi szükség van Szegeden, a tősgyökeres magyar városban magyar nyelvet terjeszteni? A szindarabválasztás dolgában 5. számunk iskolai rovatára utaljuk. (Válasz a lévai Szepesy Imre-körnek.) — **ifj. P. J.** Budapest. Senkit se figyelmeztetünk, hogy a viszont járó levelezőlapot küldje meg. Az kinek-kinek becsületbeli dolga. — **R. O.** Szászváros. Hogy folynak a dolgok a Kun-kollégium önképzőkörében? — **F. U.** Nagykanizsa. A névmagyarosításhoz születési, illetőségi és erkölcsi bizonyítványok szükségesek. — **Hű.** «Csendes halál» és «Fohász». Mély témák, semmitmondó kidolgozásban. — **K. A.** Nagykanizsa. Sok fáradsággal járó munkánk közepett az a legfőbb örömmünk, ha látjuk, hogy olvasóink elismerik igyekeztünket és lapunkat szeretettel környezik. Ezért az ön őszinte lelkesedése igazán kellemesen érint bennünket. **H. Gy.** Budapest. Délután 2—3 óra közt.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.			Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
<i>Megjelenik minden vasárnap.</i>			<i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>

ÜDVÖZLET AZ INTENDÁNSNAK!

Kegyelmes Úr!

Azok között, a kik Excellentiátat üdvözlő iratokkal és beszédekkel fölkeresték abból az alkalomból, hogy ő Felsője a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot ajándékozta Excellentiának, úgy érzem, nem csak szabad, de meg is kell jelennie a magyar tanuló ifjúságnak.

Excellentiád érdemeinek hosszú sorát a legméltóbban azzal koronázta, hogy figyelmére méltatván a Tanulók Lapjában megpendített eszmét, az ifjúsági szini előadásokról, a legnagyobb készséggel bocsátkozott az ügy részleteinek megbeszélésébe, s éles judiciumával fölismerte annak az ideának kulturális jelentőségét, azonnal hozzáfogott annak keresztülviteléhez.

Excellentiának nem volt szüksége hónapokra, hogy tűnődjék, tanakodjék, vajjon érdemes-e egy ilyen szerény és igénytelen ifjúsági lap közleményére reflektálni; Excellentiád nem kicsinyelte a diáknépséget, a mely a nagy Nemzeti Színháznak nem hoz anyagi hasznot, hanem áldozatot kér tőle. Több munkát, több fáradságot az eddigénél, csak azért, hogy tanulhasson.

Excellentiád megértette azt, hogy a Tanulók Lapjában fölvetett ifjúsági szini előadások tartása hazafias kötelessége egy magyar érzelmű intézőségnek s annak kiszámíthatatlan előnyével és hasznával is tisztában volt.

Mikor Excellentiád nem csak magáévá tette az ideát, hanem nálunk Magyarországon szokatlanul gyorsan sürgette és keresztülvitte annak végre-

hajtását, a véletlen úgy hozta magával, hogy Excellentiátat koronás királyunk éppen akkor halmozta el a legnagyobb kitüntetéssel.

Nekünk jól esik úgy képzelni, mintha az, a mit Excellentiád a magyar tanuló-ifjúságért tett, felsőbb helyen is oly kedves dolognak tűnt volna fel, hogy valóban kiváló érdemei mellett ez a ténykedése csak hozzá járult ahhoz, hogy e magas kitüntetésben részesüljön.

A mit Excellentiád az ifjúsági szini előadások megteremtésével alkotott, az a maga nemében páratlan s Excellentiának elévülhetetlen érdeme.

Igy tett szolgálatot Excellentiád a tanügynek, sőt — úgy sejttem — az irodalomnak is, mert ki tudja nem fognak-e ezek az előadások nagy tehetségű drámaírókat nevelni?

Valamint tehát az ideának szíves figyelmére méltatását az egész tanuló-ifjúság nevében kérttem Excellentiádtól, úgy most annak megvalósításáért az ország tanuló-ifjúságának nevében hálás köszönetemet fejezem ki s ennek az ifjúságnak nevében az őszinte tisztelet és hála érzelmeivel üdvözlöm Excellentiátat magas kitüntetése alkalmából.

Az egész ország ifjúsága hálával és szeretettel veszi ajkára Excellentiád nevét, beszéli lelkességgel elévülhetetlen érdemeit, és örömteljes szívvel ünnepli Excellentiátat.

Az ifjúság érzelmei pedig őszinték, hamisítatlanok, tiszták s tán mint harmatsepp odaillesenek azon koszorú virágaihoz, melyeket Excellentiának igaz érdemeiből font az őszinte elismerés.

Dr. Rupp Kornél.

AZ ORINOCON FÖLFELE.

Írta Verne Gyula. Fordította Gaal Mózes. 12

XI.

A pihenő Atures falvában.

Szeptember 1-jén, reggel 6 órakor elhagyta a három falca ezt a veszedelmes vidéket. Mindnyájan meg voltak arról győződve, hogy halálos veszedelemtől menekültek meg.

Miguel úr megjegyezte, hogy ideje volna már azokat a bizonyos «erélyes lépések»-et a quivas-ok kipusztítására megtenni, melyeket a kongresszuson elhatároztak volt.

— Megérdemeltem, a mit kaptam — vélekedék Marial őrmester, midőn a vállába fúródott nyilat kihúzta.

A derék őrmesternek keservesebb vala a szemrehányás, melyet önmagának tett, mint a sebokozta fájdalom.

Jean föle kitelhetőleg ápolta nagybátyját, de a sebkezeléshez a jóakarát egymagában nem elég. A szerenés véletlen úgy akarta, hogy kéznél legyen Paterne úr, a ki mint természettudós, valamiképpen az orvosi tudományhoz is értett, s kézi gyógyszerárában hathatós gyógyító-szerek voltak. Azon bizonyára nem fog senki megütődni, hogy Helloch készségesen segédkezett doktor barátjának.

A «Gallinetta» utasainak a száma tehát kettővel megszaporodott, s a két új utast meghatározta az a csaknem nőies gyöngédség, melylyel Kermor Jean a vén katonát elhalmozta.

Paterne gondosan megvizsgálván a sebet, úgy tapasztalta, hogy rézsút, mintegy három centiméterre hatolt be a nyíl az őrmester balvállába, sem izmot, sem fontosabb ideget nem fúrt keresztül, csak a bőrt és az alsó kötszövetet sértette meg. Így hát nem lehetett attól félni, hogy komolyabb következményei lesznek, ha ugyan a nyíl nem volt megmérgezve.

Az Orinoco mellékén lakó indiánusok nyilaik hegyét a «eurare» nevű mérges nedvbe szokták bemártani, mely kígyómérgek s a mavacare nevű növény nedvének a keveréke. Humboldt szerint az Otomacen-indiánusok hajdanában mutató-ujjoknak a körmét is ilyen mérgekbe mártották, s gyakran egy-egy kézszorítással megmérgezték az embert.

Ha a nyíl, mely Martial őrmestert megsebezte, szintén curare-val volt megmérgezve, hatásának csakhamar mutatkoznia kellett. E mérgek hatásai a következők szoktak lenni: a sebesült elnémul, tagjai megmerevednek, arczának kifejezése eltorzul és mellkasa mozdulatlaná válik, szóval eszméletét csakhamar teljesen elveszti.

Martial akarva, nem akarva megköszönte az udvarias francia honfitársnak a szivességét, bár magában szidta az áldatlan véletlent, mely a két fiatal urat még közelebb hozta unokaöcséséhez.

A sebesült nemsokára lethargikus álomba merült.

Jean aggódva kérdezte Paterne Germain-től: — Nemde, aggódik miatta?

— Egyelőre nem mondhatok semmit — felelé Paterne. Lehet, hogy a seb nagyon jelentéktelen, mely magától beheged, ha . . . ha a nyíl nem volt megmérgezve . . . Várnunk kell, hogy megbizonyosodjunk felőle.

— Kedves Jean — vigasztalá Helloch az ifjút — ne ijedjen meg; a derék Martial úr nemsokára kiheveri ezt a kis karczólást. Ha mérgezett nyíl ejtette volna rajta a sebet, eddig már láthatnók a hatásait.

— Én sem félek semmi komolyabb veszélytől — tevő hozzá Paterne. Ha a kötést újjal váltom fel, meglátom majd hányadán vagyunk a kegyed nagybátyjával — akarom mondani: Martial őrmesterrel . . .

— Az isten óvja és tartsa meg őt! — sóhajta az ifjú és szeméből kigördült egy pár könnyesepp.

Helloch nem állhatta meg, hogy újra ne vigasztalja:

— Kedves Jean, az isten meghallgatja az ön kérését, meg fogja tartani a derék Martialt. Mi sem tágitunk mellőle. Ne ijedjen meg! Jóra fordul minden!

Megszoritotta Jean kezét; s ez a kéz nagyon reszketett. A venezuelai tudósok is igen élénken érdeklődtek Martial állapota iránt. El is határozták mind a három falca utasai, hogy mihelyt Atures falvába érkeznek, ott mindaddig vesztegelenek, míg az őrmester a sebért ki nem heveri. Atures falva mintegy hatvan kilométernyire volt még tőlük.

A szél iránya elég kedvező lévén, gyorsan haladtak. A vitorláknak is jó hasznát vehették. Bizvást számíthattak rá, hogy másnap Aturesbe érkeznek.

Az nap délelőtt még háromszor-négyszer jöttek át a «Gallinella»-ra Helloch és Paterne, hogy Martial állapotát megfigyeljék.

Martial mélyen és nyugodtan aludt, lélegzése szabályos volt.

Mikor az őrmester délután egy órakor felébredt, kedvesen mosolygott Jeanra, de mintha elkedvetlenedett volna, mikor a két francziát is ott látta.

— Érez még fájdalmat? — kérde Paterne.

— Már mint én? Hm, . . . kár egy szót is vesztegetni az egész históriára! . . . Karczolás, semmi egyéb . . . Nem vagyok én pólyás baba, hogy ilyesmit felvegyek, fel is akarok kelni . . .

— De nem addig van az, őrmester úr! Ott maradj nyugodtan, míg az orvos úr meg nem engedi — mondá Helloch úr, még pedig nagyon határozott hangon.

— Kedves nagybátyám, fogadj te szót, s majd meglátod, hogy néhány nap múlva halásan fogod majd megköszönni ez urak szives gondoskodását.

— Jól van no, . . . jól van no! — dörmögött Martial, kinek ez a fura kényszer helyzet sehogy sem akart tetszeni.

Paterne újra bekötötte a sebet, s kijelentette,

hogy vérmérgezésről szó sincsen, mert eddig már jelentkeztek volna a mérgezés tünetei.

— Nincs baj, őrmester úr! — mondá vigasztalóan.

— Néhány nap múlva talpra állítjuk — tevő hozzá Helloch.

Mikor a két derék honfitárs visszament a «Moriche»-ba, s Martial egyedül maradt unokaöcsésével, kitört az öregből az eddig visszafojtott elégtelenség:

— No hiszen, szépen vagyunk! . . . No még csak ez kellett! . . .

Ezentúl örökké a nyakunkon fogulni ez a két . . . ez a két franczia . . .

— Hja, édes nagybácsi, miért gondoskodtál arról, hogy megsebesülj! . . . Hát arról tehetnek ők? — figyelmezteti félig tréfás, félig komoly hangon Jean.

— Lánchordtát, persze, hogy az én számárságom az oka mindennek! . . . Szégyenlem, hogy úgy viseltem magamat, mint valami bundás rekruta! . . . Hm, így kell az őrségen álló katonának viselkednie? . . .

Este felé kikötött a három falca, s minthogy a rabló quivasok támadásától itt is tarthatnak, rendre örködtek az utasok.

Az éjjel esendesen telt el. Martial őrmester mélyen aludt, s midőn Paterne másnap reggel a kötést levette, örömmel tudatta, hogy a seb már hegedőfélben van, s mérgezésnek nyoma sincsen.

Az utat folytatták. Minél közelebb jutottak Atures falvához, annál nehezebb volt a felfelé haladás, mert az Orinoco medre itt roppant örvényző, mintegy kilencz méter magasságból zuhan alá, a szikla partok összébb szoritják, az ár nagy erővel zúdul alá, a folyam medre pedig terraszalakulag menedékes. Sziklák és füvel benőtt sziklahátak állanak ki belőle, s nincs az a

esónak, melylyel akár vitorlával, akár evezővel felfelé lehetne juttatni.

Dél tájban érkeztek Puerta-Real-ba. Néhány kunyhóból állott az egész falveska. Itt a három falca kikötött. A benszülöttek várták a parton, s ajánlkoztak, hogy a podgyászt elszállítják az öt kilométerre eső Aturesig. Ezt az utat gyalog kellett megtenniök; a kormányosok majd gondoskodnak arról, hogy a legények a falca-kat az Orinoco ez örvényes részén Atures falváig felvontassák. Paterne és Helloch azon gondolkodott,

hogy miként szállítsák Aturesbe Martialt.

Az ám, de Martial hallani sem akart arról, hogy vele bibelődjenek, sőt még azt sem fogadta el, hogy Hellochnaka karjára támaszkodjék.

— Köszönöm, Helloch úr, majd elmegyek én a magam lábán, lépést tartok az urakkal.

Az utasok a máshoz szokott benszülöttekkel együtt féltizenkettőkor indultak el Puerta-Realból.

A parti ösvény felfelé kapaszkodott, s néhol olyan keskeny volt, hogy csak egyenkint haladhattak. Elül mentek a máshoz szokott indiánusok, utánok a tudós geográfusok; Helloch és Paterne Jeannel és Martiállal haladtak, hol utánok, hol mellettük, a mint a gyalog ösvény megengedte.

Jean mellé rendesen Helloch szegődött, s igen kedvesen elbeszélgettek. Hogy Martial görbe szemmel nézett Hellochra, arról ugyan ki tehetett? . . .

Leghátul Paterne baktatott. Gyakran el is maradt a társaitól, mert egy-egy ritkább fajta növény csalta-csalogatta, s nem nyugodott, míg ki nem szedte a kavicsos földből.

A kis karaván nem sietett nagyon. A kapaszkodó nem volt kellemetlen: a sziklás part mellett hatalmasan zúgott alá a szirtes medrű Orinoco,

PATERNE GONDOSAN MEGVIZSGÁLTA A SEBET.

tajtétköz hullámok kavarogtak, s csupán a mennydörgésszerű moraj hiányzott, különben szakasztott olyan volt, mintha vizzuhatag lett volna.

Fél három óra tájban érkeztek meg Aturesbe.

Ez az Orinoco menti falu nyolcz kunyhóból állott, s mintegy harmincz indiánus lakott benne, a kik legfőképpen marhatenyésztéssel foglalkoztak.

Az utasok nem igen válogathattak a szállásban; meg kellett elégedniök azzal a kunyhóval, mely nem volt nagyon düledező. Kényelemlről szó sem lehetett, de legalább nyugton voltak a kiállhatatlan mosquitó-legyektől. Hogy miért nem tanyáznak itt ezek a rettenetes apró rovarok, annak okát még Paterne Germain, a természettudós sem tudta. No de vigasztalásul annál több nigua vagyis főveny-bolha volt, melyektől az indiánusoknak ugyancsak volt mit szenvedniök.

A kis karavánnak ebben a nyomorúságos indiánus faluban kellett türelmesen várakozniök, míg a falcák megérkeznek. Miguel úr és Helloch naponta vadászni jártak, s az elejtett vad bőséges eledelül szolgált az egész társaságnak. Paterne naponta nyakába akasztotta a növénygyűjtő dobozát és elment botanizálni.

Naponta kétszer összeültek ebédre és vacsorára a legnagyobb kunyhóban, melyet az aturesi indiánusok jó pénzért szívesen rendelkezésükre bocsátottak, s ilyenkor a vadászok elmeséltek napi élményeiket. Különösen Helloch tudott pompásan mesélni.

Hívta Jeant is, hogy tartson velök, de Martiai őrmester kerekén kijelentette, hogy az lehetetlenség.

Az ifjú elő-elővette Choffonjon könyvét, s azokat a fejezeteket hangosan felolvasta, melyek Atures környékére vonatkoznak. Miguel úr és kollégái nem győzték eléggé csodálni a franczia utazónak pontos feljegyzéseit, s azt a hűséget, melylyel az Orinoco mellékén lakó indiánusoknak a szokásait és erkölceit leírta.

Igy telt nap, nap után.

Végre szeptember 9-ikén délben Paterne, a kit a növénygyűjtő kedve megint elcsalt a szállásról, messziről kiáltozva jött a folyó partjáról.

Helloch barátja hangját meghallva puskát ragadott és kirohant a kunyhóból, hol az egész karaván együtt ült. Azt hitte, hogy Paterne nek valami baja esett és segélyért kiáltoz.

Paterne kezével hadonázva, egyedül jött a falu felé.

— Nos, mi a baj? — kérde Helloch.

— Jönnek a falcák!

— Lehetséges? — kételkedék Miguel, a ki szintén Helloch után kisietett a kunyhóból.

— Mintegy félkilométernyire lehetnek a falutól.

A kis karaván nyomban felkerekedett és lélekszakadva az Orinoco partjára futott, hogy lássa a falcákat. Valóban megérkeztek, s mindössze hét nap alatt tették meg a roppant nehéz utat. Mindenütt vontatni kellett, s az indiánus hajósok emberül kitétek magukért.

No hiszen ütötte is egynehány piaszter a marokukat — borraivalól.

(Folyt. köv.)

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ

A «Tanulók Lapja» számára.

II. A bélyegárak változásának titkaiból.

Külföldi folyóiratokban olvasom, hogy a bélyeg-ek értéke tetemesen alászállott: ritkább s értékesebb értékjegyeket, melyek csak pár hét előtt még meglehetősen magas áráért voltak kaphatók, ma már akkori értéküknek $\frac{1}{4}$ részén sőt némelyiket pár hét előtti értékének $\frac{1}{9}$ -ed részén is be lehet szerezni. Hirdetik azokat szaklapokban, kínálgatják nyakra-főre. Sok olyan bélyegkereskedő van, ki a pénz előleges beküldése mellett, bérmentesítést nem számítva, teljesen bérmentesen szállítja a megrendelést. Ilyen előnyös áron kaphatók most: a Guatemala köztársaságtól 1898. évben kiadott «kiállítási bélyeg-ek» s a Kongó független állam 1894. évben forgalomba bocsátott sorozata. Az elsőből 11 különféle érték 3 frtba, a másodikból pedig 8 különféle érték 3 frt 30 krba kerül. Senf 1898/99. évi árjegyzéke a Guatemala-sorozatért 45 márkát (27 frt) s a Kongókért pedig 9 márkát (5 frt 40 krt) számít. Nagy különbség van a két ár között.

Mint a fenti két példa is bizonyítja, a tetemes esökkenéssel inkább az újabb időben kiadott bélyegeknél találkozunk. A külföldi piacokon az árleszállás miatt nagy a félelem, mert a kereskedők a magas áron beszerzett bélyegeket a beszerzési áron jóval alul kénytelenek eladni.

Ennek okát a következőkben kell keresnünk. Nemesak Német- és Angolországban, hanem a többi külföldi piacokon is néhány hó óta valószínűleg gombamódra szaporodnak a bélyegkereskedések. Kisebb tőzsde, papirkereskedés, rövid-árüzletek tulajdonosai joggal és szabadalommal árulják a bélyegeket s egyéb postai értékjegyeket, melyeket nem nagy és elfogadott czégektől, hanem üzérektől és bélyegkalmazóktól vesznek. A bélyegeket ousóbban adják, mint a nagykereskedők, mert sokkal ousóbban szerzik be azokat, mint a nagy czégek, tehát az árakat lenyomják. A bélyeg mindenütt ugyanaz lévén, magától érthető, hogy a vevő az ousóbb forrást keresi fel s örvend, hogy egy ritkább értékért jóval kevesebbet ad, mintha nagy czégektől venné. Az árak rosszabbodván, a nagykereskedők is kénytelenek a konkurrencziával együtt haladni s a kiskereskedők által előirt eladási árakat elfogadni. A Guatemala és Kongó-sorozatokat ma már éppen oly ousón adja Senf, Németország leg-

nagyobb bélyegkereskedője, mint akármelyik nürnbergi kis kalmár. Senf árai pedig mindenütt el vannak fogadva, mint elsőrendű czége.

Másik ok az, hogy kisebb államok és köztársaságok, melyek pénzzavarban vannak, támaszkodva a bélyegkeresletre, szépen kiállított értékjegyeket adnak át a forgalomnak. Ezeket a jónevű és szolid bélyegkereskedőkön kívül még az üzerek is veszik, gyakran a postai belértéken alul, de nagy mennyiségben, sőt a bélyegeket még le is bélyegeztetik. A fentebb említett *Kongó-sorozat*, mely 5, 10, 15, 25, 40, 50 cent 1 és 5. francs értékekből áll, ma már 3 frt 30 krért is beszerezhető, holott pár hét előtt maga az 5 fres, a sorozat legnagyobb értéke egyedül 3 frtért volt vehető. Az állam maga az ily árcsökkenésnek az oka, mert üzérkedik bélyegével, azokat ousón adja, csak hogy pénzt lásson, s így a rendes kereskedők a régebben és magas áron megvett értékeket a versenyárrakkal együtt haladván, kénytelenek az üzérkedők által megszabott áron adni.

Vagy nézzük a *Guatemala-sorozatot*. E köztársaság 1897. évben országos kiállítást rendezett, melyre 10 millió pesot (1 peso = 2 frt 40 kr.) szerencsésen ráfizetett. A kiállítás emlékére adtak ki egy diszes sorozatu értékjegyet, mely 1, 2, 6, 10, 12, 18, 20, 25, 50, 75, 100, 150, 200, 500 Centavosból áll. (1 peso = 100 Centavos = 2 frt 40 kr.) Az Ill. Briefm.-Journal azt írja ez évi 4-ik számában, hogy ezek közül a 18, 75 és 150 értékek nem kerültek forgalomba, mert «ezen három értéket tartalmazó ládák a szárazra való kirakodás alkalmával tengerbe estek s el is merültek.» Szerény véleményem szerint a többi sem adatott át a forgalomnak, mert e sorozat mai napig «postai lebélyegzéssel» ellátva, még senki elé nem került. A többi megmaradt 11 értéket a köztársaság kereskedőknek adta el, hogy a befolyt összeggel az óriási kiadást némileg fedezze.

Vegyünk elő még egy harmadik példát. *San Salvador* Közép-Amerikában a leghiresebb köztársaság, de legnagyobb a bélyegekkal üzérkedő köztársaságok között. Minden évben új sorozatokat ad át a forgalomnak, 1889. év óta az összes postai értékjegyek száma, melyeket Salvador adott ki, meghaladja a 300-at. Tehát 30 különféle értékjegy esik egy évre.

Minden bélyeggyűjtő megütközik e számon és méltán. Hiszen Salvador csak igen kis köztársaság. Területe alig 21,000 négyszögkilométer,

lakosainak száma pedig mintegy 782,000. E kimutatásból ítélve senki sem hiszi, hogy e sok értékjegyet a nép használja el. Azokból nagyon kevés jut lebélyegezve a gyűjtők kezei közé. Tehát az üzérkedés itt is nyilvánvaló, mert a bélyeg-ek nem bérmentesítésre vannak szánva, hanem a *bélyegalbumok kitöltésére*.

Az 1894. évben kiadott Salvadorok legmagasabb értéke a 2, 5 és 10 peso. E három együttevve egy sorozatot képez. Egy sorozat ára lebélyegzés nélkül, Senf 1898. legutóbbi árjegyzéke szerint, 1 frt 50 kr. (3 márka) Egy peso értéke 2 frt 40 kr. Tehát 1 frt 80 krért 17 peso értékű levélbélyeget veszünk, holott a 3 bélyeg értéke 22-szer nagyobb a bolti áránál. Tehát a belérték 22-ed részén vehetők meg! Hát az üzérkedés itt nem kirívó? Érdekes a dologban az, hogy e sorozatot sohasem bocsátották forgalomba és senki emberfia posta által lebélyegzett példányt nem látott még belőle. A hogy nyomdából kikerültek, rögtön eladattak. ousón kellett eladni a köztársaságnak, különben nem volnának megvehetőek a belérték 22-ed részén.

Mint olvastam, néhány nagyobb külföldi czég szövetkezni akar azzal a céllal, hogy a kiskereskedőknel levő összes bélyeg- és más értékjegykészletet átveszik s azok árát a jövőre nézve, maguk fogják megállapítani, minthogy a főök a már türehtetlen konkurrencziában keresendő. Az ellen is indult meg mozgalom, hogy a Salvador példáját követő államok és köztársaságok által kiadott értékjegyeket nem fogják figyelembe venni, minthogy azok csak töltelkek, s üzérkedésre vannak kiadva. Annál inkább is értéktelenek a gyűjtőkre nézve, mert becsük nines, gyakori változásuk és ousóságuknál fogva. Remélhetőleg, ha a terv sikerül, vége lesz ez egyenetlenkedésnek s a bélyegkereskedés ismét teljesen felvirágzik. Igy rontja a kereskedőket s nem használ a gyűjtőknek sem.

Zakariás Sándor.

BÁRÁNYFELHŐK.

12

Elbeszélés.

A *Tanulók Lapja* számára írta Teveli Mihály.

V.

Az aranykereső.

Holdassy Aranka otthonába vezetem olvasóimat . . .

Pusztafalván azóta, hogy Holdassy jobblétre szenderült, sok mindenféle megváltozott. A kastélyban ninesenek már a régi lakók, csak az öreg

kertész részesült abban a szerencsében, hogy ott maradhatott a kerti lakásban. Most kertész, házfelügyelő és mindenes lett egy személyben. A régi jó idők után hiába sóvárog, maga is meg van győződve róla, hogy azok nem térnek többé vissza. Az árvaszék a kastélyt, míg a Holdassy gyermekek nagykorúak lesznek, illetve, míg ők úgy kívánják, bérbe adta egy bankárnak, kinek

ha pedig végleg elhagyta volna hazáját, csak megírta volna neki szándékát. Azóta, hogy elhagyta a technikát s az ő állítása szerint katonának ment, nem hallott semmi hírt felőle.

Árván él Aranka; csak egy ember van, ki nem akar s kinek nem szabad oldala mellől távoznia ez Marie, a nevelőnő.

Három szobából, s a hozzátartozó mellékhelyi-

KEGLEVICH ISTVÁN GRÓF.

családja télen-nyáron ott élvezi a megrongált idegeknek szükséges jó falusi levegőt. Meg is vette volna a bankár az egész kastélyt összes fundus instructusával együtt, de Aranka nem egyezett bele, hogy anyjának ez az öröksége idegen kézre szálljon. A jövedelemben megosztott Gyulával, míg jelentkezett.

Csak hogy az már régen volt, hogy Gyuláról hírt hallott. Már ötödik éve lesz ma holnap, hogy nem tud semmit bátyjáról. Talán . . .

De nem, arra még sem mert gondolni, érezte, hogy viszont kell látnia bátyját. Hiszen ha meghalt volna, neki arról tudomással kellene bírnia,

ségekből álló lakást bérelnék. Magányos helyen, a templom és az iskolaépület között áll az a ház, a hol laknak. Neki való hely épen. Szemben ezzel a házzal, de jóval mélyebben terül el a falú legszébb része, a Holdassy kastély meg a kert; csak ki kell tekintenie Arankának dolgozó-szobája ablakán, ha látni akarja ősei fészket, hálószobájának ablakából pedig a temető fejfái látszanak. Az ablak mellett áll a zsámoly, a hol lefekvés előtt imádkozni szokott s a honnét holdvilágos estéken tisztán kivehető szüleinek nagy márvány síremléke.

Más nő talán borzadna attól a gondolattól,

hogy a temető közelében kell csak egy éjet is töltenie, Aranka meg épen ezért választotta ezt a lakást; azzal a gondolattal zárja le szemét minden este, hogy atyjának, anyjának szelleme örködik álmai fölött.

Árván él, de nem egészen elhagyatottan. A falú népe most még jobban rajong Arankáért, mint azelőtt; soha ilyen jó tanítónőt nem ismertek. Az iskolás lányok valóságban rajongnak érte, nemcsak azért, mert szerető szíve meg tudja találni az utat a gyermeki kedélyhez, hanem sok, nagyon sok jóban is részesíti őket.

Különösen ilyenkor, az iskolaév beköszöntésével érvényesíti szíve jóságát. Dolgozó-szobájából valóságos szabóműhely lett. A mint rendbe hozták a lakást, Marie a cseléddel a főzéshez lát, ő pedig leül, nem az íróasztalhoz, hanem a varrógéphez s mintha napszámában dolgoznék, úgy jár, úgy zakatol az a kis gép egész estig. A szegény iskolás lányoknak téli ruha kell, azoknak dolgozik, de nem ingyen, megfizetik ők is, meg édes anyjok is, — imádkoznak érte. És ez elég jutalom neki; talán előbb hallgatja meg így az ég Aranka imáját, hogy viszontláthassa még egyszer bátyját.

Egyik nap délutánján, úgy négy óra tájban, mikor szintén varrással foglalatzkodott, beállit a levélhordó. Az az arcz, melylyel a postaszolga kihúzta táskájából a hozott levelet, szinte megrémítette Arankát; s aggodalma még jobban fokozódott, mikor látta, hogy a boríték felső szélén nagy betűkkel ez áll: Török Kázmér dr. köz- és váltóügyvéd stb. Mi dolga a budapesti ügyvédnek ő vele, gondolá magában, s miközben a retour-recepizét aláírta, ugyancsak mindenféle dolog fordult meg agyában. Ideges gyorsasággal felszakította a borítékot s csak mikor Mór Béla nevét látta aláírva, tért vissza nyugalma. Bár így is elég furcsának tetszett neki a dolog, hisz Béla mindössze boldog új évet szokott kívánni egy visitkártyán, csak ebben az évben írt édes visszaemlékezésekkel telt levelet az újévi száraz és megszokott gratuláció helyett.

Leült varrógépe mellé és olvasott:

«Mélyen tisztelt Nagyságod!

Szerettem volna szóval elintézni, a mit most levélbelileg kell tennem, mert principálisom betegeskedése következtében fél napra sem hagyhatom el az irodát; de ha időm engedi, leszek bátor nemsokára Nagyságodat kegyes beleegyezésével fölkeresni. Sok, sok mondani valóm van! Most, az ügy sürgős voltánál fogva csak az egyikre terjeszkedem ki.

Tóvölgyi Kálmán, a kit méltóztatik ismerni, az uzsora vádját akarja a derék Körtvélyessy báró homlokára süttetni. Régi váltókról van szó. Azt állítja vádiratában, hogy a báró egy már beváltott váltót akar nála értékesíteni; pedig a báró azt a szóban forgó váltót kiadta neki s Tóvölgyi sajátkezüleg tépte szét. Nagyságod szerencsétlen nagynénjével, Giza nénivel, a ki jelenleg nála tartózkodik, akarja bizonyítani, hogy ő már Nagyságod boldogult édes atyjának utolsó nevenapján összeveszett e miatt Körtvélyessy báróval. És félek, hogy az a nő mindenre képes. Az ügy bonyolult. Nekünk is van tanunk, a ki látta, mikor Tóvölgyi a váltót széttepte és ez a mi tanunk az én szerencsétlen barátom: Gyula. Elő kell őt kerítenünk minden áron. A báró úrrá teszi megint Gyulát, független, gondtalan életet biztosít neki. Gyula egy izben elbeszélte nekem a dolgot, ő tanuja volt.

Hol van, merre van, csak egy halvány nyomára tessék minket vezetni; ha ezerekbe kerül is, fölkeressük. Írjon Nagyságod postafordultával, türelmetlenül várom levelét.

Nagyságod kezeit esókolva maradok mély alázattal örök tisztelője.»

Aranka a varrógépre hajtotta fejét. Hiába kérdezte a mamsell, mi baja, nem felelt. Eszébe jutottak megint a régi idők s ilyenkor tehetetlen volt önmagával, csak sirni tudott.

Nagysokára, csak a vacsoránál tudta meg Marie a dolgot. Megismétlődött, a mi már számtalanszor történt, hogy a vacsora csaknem érintetlenül került vissza a konyhába és hogy a két hölgy a hálószoba ablakából tekintett ki — a temető felé.

A hold halvány fénye rezgett a fejfákon. A temetői esőndet csak egy-két tücsök hangja, vagy az ablakuk alatt hazasiető munkások beszélgetése zavarta.

A ki nem túlságosan materialis gondolkozású, annak ilyen pillanatokban költővé kell lennie. A szellem mintegy kiszabadul egy-két percze a test lekötő bilincseiből s a képzelődés szárnyain túlvilági régiókba száll.

Ők ketten is így voltak most. A fantázia lelket öntött mindenbe.

Aranka egyszerre csak összerezzen. De nem szólt egy hangot sem. Nemsokára rá megismétlődött ijedtsége, de megint úgy tetszett neki, mintha csak saját fantáziájának játéka lett volna. Szíve hangosan dobbant s egy-két percze erős megfigyelés után odasimul Mariehoz s ezt mondja neki suttogva:

— Nézz csak oda kertünk ajtajához, úgy-e erre felé tart ott valaki?

— Igen, valaki jön.

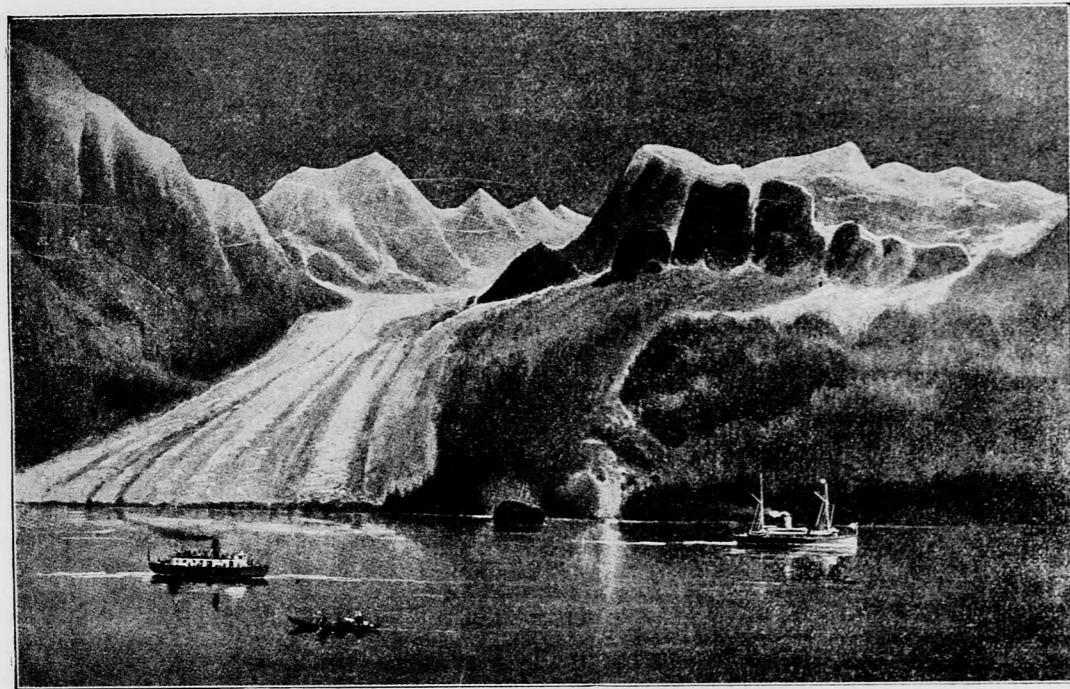
Az akácfa eltakarták a mozgó alakot, de nemsokára ismét láthatóvá lett. Egyenesen és biztos léptekkel az udvar szivattyús kútja felé haladt. Ott megállt, megmosta kezét, arczát s miután egy kendővel megtörölte magát, a ház felé tartott.

Aranka kiküldte a cselédet, hogy nézze meg, ki az az ember és mit akar?

A leány visszajött azt az üzenetet hozva, hogy az az idegen úr jó hírrel jön; szabad-e pár percze a szobába jönnie.

A legrosszabb emberismerő is 50 évesnek tartotta volna mindjárt, még a lámpa fényénél is, a belépő férfit, a kinek kopott ruháján, de különösen hosszú felöltőjén meglátszott, hogy nem valami olesó szövetből készült. Csak a szabása volt kissé szokatlan. Minden ruhadarabjából két olyant is lehetett volna szabni, a mely ennek az embernek testére illett volna. Haja és meglehetősen rendezett dús szakála olyan fehér, mintha frissen esett hó feküdnék rajta. Feltűnő volt az ellentét az ősz haj és az aránylag még elég könnyed lépései között.

Szeméből, mikor a lámpa közelében elhaladt,

KLONDYKE-I TÁJKÉP.

— Mondd meg neki, szólta oda Aranka, mindjárt, csak egy kicsit várjon.

Jó hírt mindenki szívesen meghallgat, még éjnek idején is. És Arankának úgy sem volt része már régen jó hírben. Visszatért jó kedve, elfelejtve előbbi ijedségét, gyorsan meggyújtotta a dolgozószoba függőlámpáját, mely hatalmas fénysugarakat vetett az elég tágas helyiség legtávolabbi részeibe. Marie azalatt rendezgetett, a mi keze ügyébe került, most az egyszer nem annyira a rend kedvéért, mint inkább azért, hogy ő is tegyen valamit. Nagyon kíváncsi volt mind a kettő arra a jó hírre.

Az idegen belépett.

hogy a kínált helyet elfoglalja a diványon, a lemondás, a szenvedés volt kiolvasható.

Aranka a vendéggel szemben foglalt helyet az ő megszokott nagy támlájú székén, melyet a varrógéptől vett el, Marie meg eleinte nyugtalanul folytatta a rendezgetést, de az idegen arca mindig érdekesebb lett, beszéde mindig jobban és jobban felkeltette figyelmét, úgy hogy nemsokára ő is Aranka mellé telepedett.

Rekedt hangon kezdé az idegen szavait:

— Mindenekelőtt esodálkozásomnak kell kifejezést adnom, hölgyeim, hogy önök beeresztettek engem, az ismerlent, házukba.

— Azon ne tessék esodálkozni, szólta Aranka,

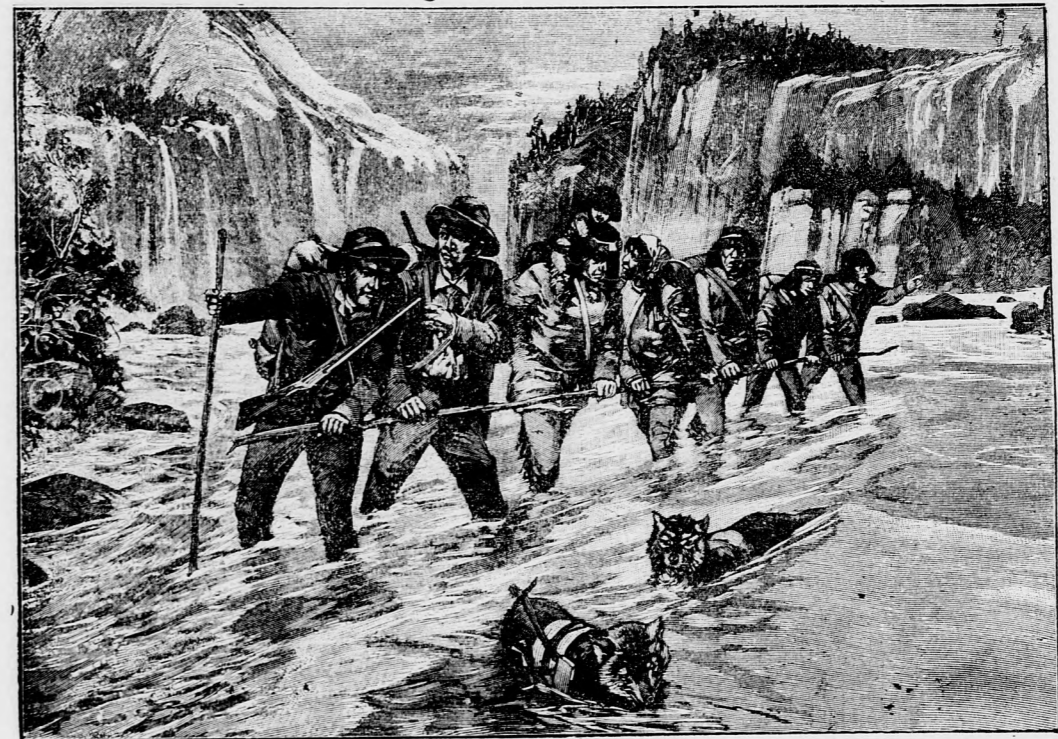
nincs mitől félnünk; a nép itt ezen a vidéken igen becsületes, nálunk meg különben nem keresne senki pénzt. Tudják az emberek, hogy szegények vagyunk. Veszteni valónk meg úgy sines.

A férfiú hangja olvadékonyabb, lágyabb lett s jobban-jobban belemelegedett érdekes helyzetébe:

— Jó hírrel jöttem, szólta Aranka felé fordulva, Holdassy Gyulától hozok üzenetet. Elmondok mindent, tessék nyugodtan meghallgatni.

— Hol van bátyám? Él? Mikor jön?

maiban próbáltam szerenését vagy két évig, de a mennyit kerestem, annyit el is költöttem, úgy hogy az aranykeresésről teljesen lemondtam. Beálltam egy waggongyárba — munkásnak, majd gépfelügyelő lettem rövid idő alatt. Ha ott maradtam volna, most talán már egy kis házam és nyugodt családi fészke volna, de állhatatlan voltam mindig. Azt hittem, könnyű szerrel is megszerezhetem azt, a mit gépek zakatolása között arcom verejtékével kellett keresnem. Az a hír járta be az Egyesült-Államok lapjait, hogy Alaskában a Jukon-folyó gazdag völgyében mérhetetlen

ÁTMENET EGY KLONDYKEI FOLYÓN, INDIÁN VEZETŐK SEGÉLYÉVEL.

— Mindent elmondok, Nagysád. Úgy-e bár az én nevem nem érdekli egyelőre önöket. De a sorsom és Gyula sorsa szorosan összefügg s azért az én történetemet is meg kell hallgatniok.

Mikor a katonaságtól testi gyöngeségem miatt elbocsátottak, csak egy vágy foglalkoztatta egész lényemet. Megfeledkeztem mindenről, a mi szent előttem, mentem, mentem az ismeretlen, új világ felé, hol csalóka álmoképeim szerint az arany garmadákban fekszik. Hamburgig csak eljutottam valahogy, mert maradt egy kis pénzem ékszerem elzálogításából, de aztán megkezdődött a szenvedés Golgotája. Észak-Amerika Egyesült-Álla-

arany mennyiségnek jutottak nyomára a kincsek után sóvárgó emberek, valóságos búcsújárás keletkezett oda, az örvény engem is magával sodort. Egynehány ismerősöm társaságában útnak indultam. San-Franciscóba csak eljut az ember valahogy, de azon túl . . . ha tiz életem volna, akkor sem mennék többé arra. Húsznapos szenvedés után egy szigetre érkeztünk: ez az aranykeresők első állomása. Hogy jutottunk át az óriási Cordillerák hegyláncán, micsoda élet-halál harc volt az! Úgynevezett seímean-kutyák húzták a szánunkat. A dermesztő hidegtől sokszor majdnem tiszta csonttá merevedtünk. S a kutyák

esőkönnyössége mennyi bajt okozott! Három óra hosszat is megállnak néha és semmi áron sem bírja az ember tovább menésre őket. De erről majd Gyula beszéljen.

(Vége következik.)

AZ ÚJ ARANYORSZÁG.

Képekkel.

«*Báránnyellők*» elbeszélésünknek e számunkban megjelent szakaszában szó esik Klondyke-ről, az új aranyországról. Ennek kapcsán alkalomszerűnek véljük, hogy e helyről bővebben megemlékezzünk.

Mintegy másfél év óta valóságos aranyláz dühög az Egyesült-Államok lakói között. Mindenki csak az alaszakai aranybányákról beszél, melyek csodálatos bőséggel adják ott a drága érczet. *Klondyke* neve ma már csaknem olyan hírhű, mint a 40-es évek végén Kaliforniaé volt, mely már egykor szintén aranylázat okozott még Európában is és egyik fő oka volt annak a nagy kivándorlási áramlatnak, mely az Egyesült-Államok népességét oly bámulatos gyorsasággal szaporította.

Klondyke azonban nem oly kedvező hely az aranybányászatra, mint félszázaddal ezelőtt Kalifornia volt. *Alaszka* ugyanis tudvalevőleg Amerika északnyugati szögletét foglalja el, s már egészen belül esik az éjszaki sarkkörön; nagyobb része lakatlan, sőt jóformán megközelíthetetlen. De *Klondyke* még ennek a zord tartománynak is a legnyugatibb vidékén van, Kanada határa felé, a nagy *Yukon* folyó felső vidékén. Alaszka parti kikötőiből több hűten át kell lóhátón vagy szánkán mennie az aranykutatóknak teljesen néptelen és vad sziklás vidékeken át; a *Yukon* folyót kevesen használhatják, mert egy évben csak három hónapig hajózható s akkor is 8—10 hétig kell ezen az úton haladnia az utazónak, úgy, hogy úti költsége sok száz forintba kerülne. Legnagyobb baj azonban, hogy *Klondyke* vidékén nincsen termőföld semmi, nincs tüzelésre és építésre alkalmas fa, s így az aranybányászok számára minden megélhetésre szükséges dolgot szinte ezen a hosszú és rossz utakon kell szállítani; így azok természetesen mesés drágák. Mindehhez járul még az is, hogy a híres aranytermő vidéken szintén igen rövid a nyár, a tél ellenben oly hosszú és zord, hogy azt kevés ember tudja kibírni, különösen még azért sem, mert itt a földrajzi fekvésnél fogva hónapokon át teljes sötétség is uralkodik mindenütt.

Az aranyláz csodálatos hatalmát élénken bizonyítja, hogy még ily, csaknem legyőzhetetlennek látszó nehézségek mellett is több ezer kincskereső él már a *Yukon* partján, sőt valóságos városok keletkeztek, mint *Dawson City*, *Circle City*, *Forty mile City*, melyek lakossága folyvást növekszik, bár a városokon kívül is igen sokan

telepednek le egyes bányahelyeken. Százával pusztulnak el a kincskeresők az oda vezető úton; ma már jóformán az elhullott emberek és állatok csontjai jelölik az útirányt az új kirándulók számára. Igen sokan csalódva térnek vissza az új aranyországból, de azért a kincskeresők száma nem fogy, mert kétségtelen, hogy arany van ott bővében s igen nagy területen.

Hivatalos jelentések szerint közel százezer négyzet kilométernyi területen, tehát Magyarország egy harmadának megfelelő vidékén található az arany, nagyjából a *Yukon* mellékfolyóinak völgyében. *Klondyke* kívül a *Stuart* és *Pelly* folyók is különösen gazdagok aranyban. A területet egyes élelmes vállalkozók már biztosították maguk számára s az újonnan érkezőknek ezektől kell bérbe venniük a bányahelyeket. A nagy számú lakosság élelmezéséről is vállalkozók gondoskodnak, kik óriási árakat szednek. A húsnak fontja 2 frt, egy-egy burgonya 20 krajczár, a sódarnak pedig épenséggel 4 frt a fontja. Egy zsák liszt 250 forint, egy font kávé vagy tea 20—30 forint; így a legszerényebb ellátás naponta 25—40 forintba kerül. Télien, mikor jég és hó borít mindent, nagy fáradtsággal ásták ki az aranytartalmú homokot, néhol csak úgy, hogy a megfagyott földet több lábnyi mélységre tüzzel kiengesztelik s aztán a rövid ideig tartó nyár szolgál az így nyert homok kimosására. Májusban és júniusban a megolvadt hó vize előnti a bányákat, a vizet felfogják s abban mossák ki részint szitálás, részint vályuzás útján a homokot, rendszeresen igen szép eredményre.

Több éve már, hogy az új aranyország területén, közel a kanadai határhoz, fölfedezték az első aranyat. De a kutatók sokáig titokban tartották szerencséjüket s csak később, midőn már többen meggazdagodva tértek vissza az Egyesült-Államokba, terjedt el az új Eldorado híre. Azóta számtalan részvénytársulat alakult a klondykei bányák kiaknázására: minden le nem foglalt gőzhajó Alaszka felé szállítja a kincskeresőket; az amerikai lapok naponként hasábotat közölnek a csodálatos dolgokról s egész augusztus végeig, mikor itt már a tél megkezdődött, özönével érkeztek a szerencsekeresők. A szegény alaszakai indiánok szenvedtek legtöbbit, mert őket fogták be csellel és erőszakkal teherhordóknak a nagy útra, de sokat szenvedtek azok is, kik vagyon nélkül munkásoknak szerződve vándoroltak ki ide. A *Yukon* partjain, hol mindeddig alig fordult meg egy pár tudomány-szomjas kutató, ma már ezer meg ezer csalódott ember holtteste pihen, de még mindig nagy azoknak száma is, a kik valóban kincsekkel terhelten tértek onnan vissza. Kétségtelen, hogy ez az aranyláz rövid idő alatt benépesíti az eddig elhagyott zord vidéket s nem lehetetlen, hogy néhány év múlva *Klondyke* felé vasút fogja szállítani az utazókat újonnan épült és művelt lakosokkal bíró városokba. Kaliforniát, Transvaalt és Ausztráliát egy részét is az aranyláz népesítette be.

MÁRCZIUS TIZENÖTÖDIKÉN.

1899.

Mért vetjük meg a hálátlan fiút?
Mert nincsen szívében hűség, kegyelet.
Mert ott, a hol más csak szeretni tud,
Ő ridegen néz s fagyosan feled.
De fájóbb képe nincsen a halálnak,
Zordabb az éjnél, melyben nincsen sugár:
Ha milliók hálátlanokká válnak,
Ha egy nemzetnek nincsen emléke már!

Nem élénk többé, — életet hazudnánk
Szinlelve csak, mint holmi cifra kép,
Ha téged egyszer elfeledni tudnánk
Legszebb emlékünktől... Téged, csodaszép
Határidő, nagy tettek hajnala,
Mely ránk megváltó sugarat vetett,
Mikor kitört a költő szent dala,
S félholt rabokból hős nép született!

Nyíló tavasznak első langy heve
Száz ibolyát költ erdők mély ölében.
Úgy nyílt ki akkor nemzetünk szíve,
S jött a szabadság, szinte észrevétlen.
És mint az illat, mely lelkünkbe csap,
Az ibolyák dús rejtékére rávall:
Te is, te szép, áldott emlékü nap,
Tele vagy a szabadság illatával.

Ó felséges nap! Ó napok királya!
Hiába zúg az évek tengere:
Te fönn lebegsz, mint fejedelmi gálya,
Határtalan gazdagsággal tele!
Eltűnsz, de aztán visszatérsz megint,
S hozod magaddal roppant kincseinket!
A míg szemünk rajongva rád tekint,
A nagyság álma ringat újra minket!

Földrengés nem volt ehhez fogható!
Elpusztul minden, hogyha reng a föld.
Ez nemcsak rombolt — : épített is! Ó
Remek földrengés! Minden összedőlt,
A mi silány volt, néhány percz alatt:
Rang, gög, jobbagyláncz, zsarnok támasza...
De a romok közt ott állott falad
Új Magyarországot, új, szabad hazát!

Dicső emlékek legmagasztosabbja!
Ha elfelednék ünneplő napod:
Emlékeznék rád Tháliának papja,
Mert ő volt mindig leghívebb papod!
Apostolod volt, sokszor egymagában,
És ő hirdette a jövő időt,
A gúny, nyomor, közöny sivatagában,
Mint egykor János az Údvözítőt!

Egekre szállt a győzedelmi akkord,
De teljessé itt vált a diadal:
E gyöngé deszkán, mely világokat hord,
Mikor fölhangzott a *Talpra magyar!*
Itt egyesült, mint két király a sajkán,
Míg tapsoktól rengett a ház fala:
A legnagyobb magyar színésznek ajkán
A legnagyobb magyar költő dala!

Egy óriás színpaddá vált az ország!
De nem hiú, ál-hazaszeretet,
Nem! Tiszta jellem, ragyogó bátorság
Játszottak ott hatalmas szerepet.
S mikor megjött a nagy, tragikus óra:
Végig játszották hiven, igazán!
Fölléptek és meghaltak mind — végszóra,
S végső szavuk volt: Áldás a hazán!

A te műved volt, ó szabadság napja,
E sok nemes szív és csodás erény!
Tiéd a nemzet vérrel irt darabja,
Végsoig játszva hős csaták terén.
Miattad lett fenséges a bukásunk,
S világraszóló részvét a hatás.
Miattad zsendült új örömré gyászunk,
S fogant a sirban új föltámadás!

Az, a mi bennünk jóság és erő,
Az, a mi bennünk szép s valódi nagy,
Eszmében fenkölt, tettben vakmerő,
Erény, igazság, törvény — : mind te vagy!
És végre a szabadságot te adad
Kora tavasznak évadán nekünk,
Mikor a kedves ibolyák fakadnak:
Ezért maradsz te legszebb ünnepünk!

S míg a hazához rendületlenül
Hű a magyar: fog emlékezni rád!
Nagy napodon testvér-csoportba gyűl,
S egymást szeretve, hévvel fogja át.
A míg mi téged ünnepelni birunk,
Érezzük mélyen, hogy e drága hely,
Ez a mi bölcsőnk és ez a mi sirunk
S itt nagy munkában élni, halni kell!

A míg e népek van szent mómora,
A míg hisz benned és téged megért:
Jutalma lesz vig esztendő sora,
Még bűnhődött jövőért s multakért!
Beesülve téged, békét köt az éggel,
S a védő Isten nyujt feléje kart.
Megáldja kedvvel, viruló bőséggel
És élteti örökké a magyart!

Ábrányi Emil.

ARANY JÁNOS «TOLDI»-JA.

A Tanulók Lapja számára.

12

A 3. sorban «szörnyű» jelző. A jelzők valaminek az ismertető jegyét fejezik ki s az egyes tárgyak mellé téve az előadást az által szépitik, hogy jellemző sajátosságait tüntetik fel, mi által a kifejezések is nagyobb világosságot nyernek, s legtöbbször egy-egy képet is rejtve magukban, az olvasó képzelmére kellemesen hatnak. A jelzők a szerint, a mint a költői előadásban a kifejezések teljességét és hatásosságát eszközlik, vagy csupán ékeségül szolgálnak: *szükséges* és *diszítő* (epitheton ornans) *jelzőkre* oszlanak. A szükséges jelző elmaradhatatlan része a kifejezésnek; nagy a jellemző ereje, a gondolatot határozottá, érthetővé, világossá teszi, de nem szépit. A valódi diszítő jelzők a tárgyat szintén jellemzik, jobban, erősebben, teljesebben, mint a szükséges jelző; szokatlan szépségükkel ünnepies színt adnak a kifejezéseknek, s nem is annyira a gondolatok külső megjelenését (az előadást) ékesítik, mint inkább a gondolatokat; ezeket festik minden sajátosságukkal és árnyalatukban röviden, megragadóan. Az ilyen jelzőkkel a gondolat — mint valami varázslátszóra — a lehető legszebb díszben, megleveledve domborodik ki a képzelet homályos kódéből, szóval a legszebb alakban lesz szemléltető. Az ilyen festés a *küldömböztető (plastikus) festés*. A jelző igen fontos szerepet játszik a stílusban; sokszor fontosabb magánál a fogalomnál, mert az adja meg tulajdonképeni értelmét s jellemét. Báj és fonság, erő és gyöngédség, szelidség és vadság, mindenféle érzelm, szín és hang festhető velük röviden, találóan, megragadóan. Ilyen jelzők a versszakban: «*araszos*», «*éltő*» tilalomfa, «*Pedig még legénytoll . . .*» körilírás 83. §. «*messzemesse bámul*»: *szóisméltés*. «*Általútnál régi szó*, annyit tesz, mint keresztút; olyan utat is jelent, mely az országról letér s rövidebb iránya van.

Szép öcsém, miért állsz ott a nap tüzeben?
Ládd a többi horkol boglya hűvösében;
Nyelvel a kuvasz is földre hengeredve,
S a világért sincs most egerészni kedve:
Vagy soha sem láttál olyan forgószélet.
Mint az, a ki mindjárt megbirkózik veled,
És az utat nyalja sebesen szaladva,
Mintha füstokádó nagy kémény szaladna?

A költő itt a merengő ifjút e szavakkal szólítja meg:

Szép öcsém, miért állsz ott a nap tüzeben?

Ezen alakot *megszólításnak* nevezzük. Mint látjuk tehát, a megszólítás nem egyéb, mint valamely személyhez vagy személyesített dologhoz intézett beszéd. Ez az előadásba nagyobb közvetlenséget önt, a figyelmet jobban megragadja, a személyek, tárgyak lelki szemeink előtt jelennek meg, az író a megszólítással mintegy oda varázsolja; ezért tesznek a lélekre nagyobb hatást.

A 4. sortól kezdve már a megszólítás kérdésesbe

megy át, a melyre a felelet a következő versszakban van megadva.

Mint az, a ki . . . régies, de a népnél ma is használt alak.

«Mintha füstokádó nagy kémény szaladna»

hasonlat. Minden hasonlatnál három dolog a lényeges: az eredeti fogalom vagy gondolat (comparandum) ennek a képe (comparatum) s az összehasonlítás alakja (tertium comparationis) vis az a jegy, a melyben hasonlítanak egymáshoz. *Minél erősebb a hasonlóság, annál erőteljesebb és szemléltetőbb a hasonlat*. A hasonlat hatása abban áll, hogy az olvasó elé képeket tár, melyek egyrészt a fogalmakat és gondolatokat teszik világosabbá, másrészt szépségükkel saját képzelmet is megragadják s gyönyörködtetik. Az a fő, hogy a képek minél szemléltetőbbek legyenek.

«Füstokádó» — *jelző*.

Nem is, nem is azt a forgószélet nézi,
Mely a hamvas utat véges-végig méri:
Túl a tornyon, melyet porbul rakott a szél,
Büszke fegyver csillog, büszke hadsereg kél.
És a mint sereg kél szürke por kódéből,
Úgy kel a sóhajtság a fiú szívéből;
Aztán csak néz, csak néz előre hajolva,
Mintha szíve lelke a szemében volna.

Az első sorban: «*Nem is, nem is . . .*» *isméltés*; «*Mely a hamvas utat véges-végig méri*» *személyesítés*. «*Büszke fegyver csillog, büszke hadsereg kél*» a «*büszke*» szó *személyesítő epitheton*, azaz olyan jelző, mely emberi tulajdonságot fejez ki, s itt átvitt értelemben használtatik a fegyverre s a hadseregre, még pedig *isméltéssel*. 3. sorszemélyesítés.

Az 5. és 6. sor *hasonlat*, melyben a sóhajtság s por kódéből előtűnő sereg vannak szembe állítva, vis minél tisztábban kivehető lesz a közeledő sereg, annál nagyobb s több a Miklós sóhajtsága. «*Aztán csak néz, csak néz . . .*» *isméltés*.

«Szép magyar leventék, aranyos vitézek;
Jaj be keservesen, jaj be búsan nézlek.
Merre, meddig mentek? Hareczra, háborúba?
Hirvirágot szedni gyöngyös koszorúba?
Mentek-e tatárra? mentek-e törökre,
Nekik jó éjszakát mondani örökre?
Hej! ha én is, én is köztetek mehetnék
Szép magyar vitézek, aranyos leventék!»

Miklós a közeledő katonákat látva mintegy beszélni kezd hozzájuk, mint azt a két első sorban látjuk. Ez tehát *megszólítás*. Azután, mert szeretne köztük lenni, de azt is tudni: hova mennek, mintegy tünődve kérdi:

Merre, meddig mentek? Hareczra, háborúba?
Hirvirágot szedni gyöngyös koszorúba?
Mentek-e tatárra? mentek-e törökre?
Nekik jó éjszakát mondani örökre?

Ez tehát *kérdés*, mert a kétség, bizonytalanság, tünődés nyilatkozik benne, nem bizonyos a felől, hogy hova mennek, s mintegy mástól várja a feleletet.

AZ «ARANYLAKODALOM»
ELŐADÁSA AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Képpel.

Alig láttam életemben kedvesebb képet, mint márczius 15-ikén délután a «*Magyar Színház*» nézőterén. A színház igazgatósága vendégül látta a budapesti középiskolák ifjúságát, a Rákosi Viktor és Beöthy László alkalmi játékához, melyet ezúttal 99-ikszor hoztak színre. Soha ilyen szeretetreméltó gazdát, a ki fizetségre sem számít és fejedelmi gyönyörűséget nyújt vendégeinek! Mert az «*Aranylakodalom*»-nál hatásosabb és poétikusabb hazafias darabot keresve sem lehet ám találni! Még a színházi izgalmakban megédzett idegű öreg habitűeknek is lelkesedéstől és meghatottságtól dobog a szíve! Hát még annak az aranyos ifjúságnak! . . .

Az *Aranylakodalom* nyolcz képből áll. Meséje az, hogy Koltai Jenő honvéd-altábornagy napjainkban aranylakodalomát üli, s az összegyűlt vendégek kérésére megkezdí az ötven év előtti dicső és gyászos események elbeszélését. De az elbeszélőt, s a hallgatóságot lassan leereszkedő felhőfüggöny eltakarja előlünk, s az elbeszélés, mint dráma játszódik tovább. A nyolcz képből mi is bemutatunk egyet: Budavár bevételét. A háttérben a rombadólt fehérvári kapu látszik, a résen, s az előtérben honvédek. A kapu-rom tetejéről a hősnő, Koltainé lobogtatja diadalmasan a nemzeti zászlót. Az egész jelenet rombadólt házak közt és romokon játszik.

Olyan volt a nézőtér, mint egy gyönyörűséges virágos kert, melyből áradva áradozott a csodálat: a magával ragadó lelkesedés. A földszinten és emeleten a fiúk tábora, a páholyokból hamvas fiatal leányarok mosolyognak ki: a leánygimnázium növendékei. Zúg-zsong a ház, mint a kaptár, de aztán halott csönd áll be, fölhangzik a zenekar nyitánya és előlép Beöthy László igazgató és a következő szavakkal üdvözölte az ifjúságot: «*Kedves barátaim! Mint vendéglátó gazdájuk, szívből üdvözlöm önöket. Azt kívánom, hogy az előadás alatt ne csak szórakozzanak, hanem tanuljanak is. Ha lelkesedésük és hazafiságuk csak egy szemernyivel is gazdagszik, úgy mi boldogok leszünk. Isten éltesse a magyar nemzet ifjúságát!*» Az ifjúság harsogó éljennel köszönti a derék igazgatót és megkezdődik az előadás.

És ez a lelkes fiatal hadsereg szívdobogva nézi végig a szabadságharc legendás eseményeit, melyek bámulatos rendezésben és káprázatos látványosságokkal zajlanak le a színpadon. Kiszabadul Tánccsok . . . Kossuth leborúl a nemzett nagysága előtt . . . a nép csatába indul, miközben a színpadon elragadó toborzót tánczolnak . . . Bem pokoli éjszakai tusában győzedelmeskedik a piskii hídnál, miközben oly hamisítatlan harcizaj és puskaporszag tölti be a házat, hogy valójában sem lehetett külbomb . . . a honvédség beveszi Budavárát és megadja az ellenség holt vezérének a tisztességet . . . majd fordul a koczka, oroszok táboroznak a Hortobágyon, elfognak egy színésztruppot, a muszka generális víg nótát parancsol, ám a magyar színészleány csak azt a szívettépő bánatos kuruczalt dalolja, hogy «*Késmárk felől suhog a szél . . .*» aztán az Aldunánál az utolsó húsz honvéd kilövi az utolsó ágyúlöveget és hősi halált hal . . . végül napjainkban élünk, kiderült ég alatt, erős nemzet közepett; felhangzik az «*Éljen a király*» és «*Isten áldd meg a magyart!*»

Szép, aranyos — *jelzők*. Hareczra, háborúba . . . *eszmekeltetés (parallelismus)* — így nevezzük azon alakzatot, midőn a költő ugyanegy gondolatot nagyobb nyomatékoság kedvéért kétféleképen fejez ki. «*Hirvirágot szedni gyöngyös koszorúba*», azaz szép, dicső hírnevet szerezni. Ezt *metaphorának* nevezzük. A metaphora tehát nem más, mint rövidített hasonlat, melyből vagy a hasonlítás alapja, vagy az eredeti fogalom, vagy néha mind a kettő hiányzik. Ebből az összehasonlítás alapja hiányzik; t. i. szép hirt, mint a virág, mely diszes, ékes. Hasonlatban így volna: olyan hirt, mely szép, diszes, mint a virág. A képzelem e formát a lélek hevesebb, tüzeesebb állapotában használja, mikor a tárgy hatásától elragadtatva, nem érkezik rá, vagy nem tartja szükségesnek az eredeti fogalmat képével együtt kifejezni. A tárgyak hasonlóját pillanat alatt fölfedezi s oly erősen és élénken, hogy azzal mindent megmond. Ezért is szemléltet rövidebben és hatásosabban, mint az összehasonlítás. Állhatnak az ily metaforikus kifejezések alanyúl, állítmányúl, tárgyúl, határozóúl, jelzőül; de nem e grammatikai megjelenése a fő, hanem az, hogy az eredeti fogalmat mindig képpen fejezi ki, bármiféle viszonyban legyen is e kép mint mondatrés.

«*Gyöngyös koszorúba*» *jelző*.

Mentek-e tatárra, mentek-e törökre?

A nyelv nemcsak a gondolatoknak kifejezője, hanem hangzása által hallóérzékünkre is hat. Ha a költői műveket nem is olvassuk fenhargon, képzelünk hatása által fülünkben az egyes szavak hangjai megessendülnek, s ép ezért a költői előadás szépségét mindaz sérti, a mi hangzása által hallóérzékünkre nem hat kellemesen. Így pl. ugyanazon hangzóknak egymásután nagyobb számmal való ismétlődése rontja a jó hangzást. Itt úgy segíthet magán az író, ha a hangokat egyes szókbán (névutókban, ragokban) föleseréli, a hol t. i. ezt nyelvrontás nélkül teheti. Ily *egyhangúság (monotomia)* kikerülése végett változtatja meg Arany az e-t é-re.

«*Neki jó éjszakát mondani örökre . . .*» *idiolizmus*.

Hej, ha én is, én is köztetek lehetnék: *isméltés*.

Ilyenforma Toldi Miklós gondolatja,
Mely sóvárgó lelkét mélyen szántogatja,
S a mint fő magában, a mint gondolkodik,
Szíve búbanatban összefacsarodik.
Mert vitéz volt apja; György is álnok bátyja
A királyi mellett nőtt fel, mint barátja;
S míg ő béresekkal gyűjt, kaszál egy sorban,
Gögösen henyl az a királyudvarban.

Csak most tudjuk meg, ki az a mezőn merengő s a vitézi élet után sóhajtozó ifjú. Toldi Miklósnak hívják, egy vitéznek a fia, a kinek bátyja is vitéz s jelenleg is a királyi udvarnál van, míg ő a béresekközt mezei munkával vesződik épen bátyja álnoksága miatt.

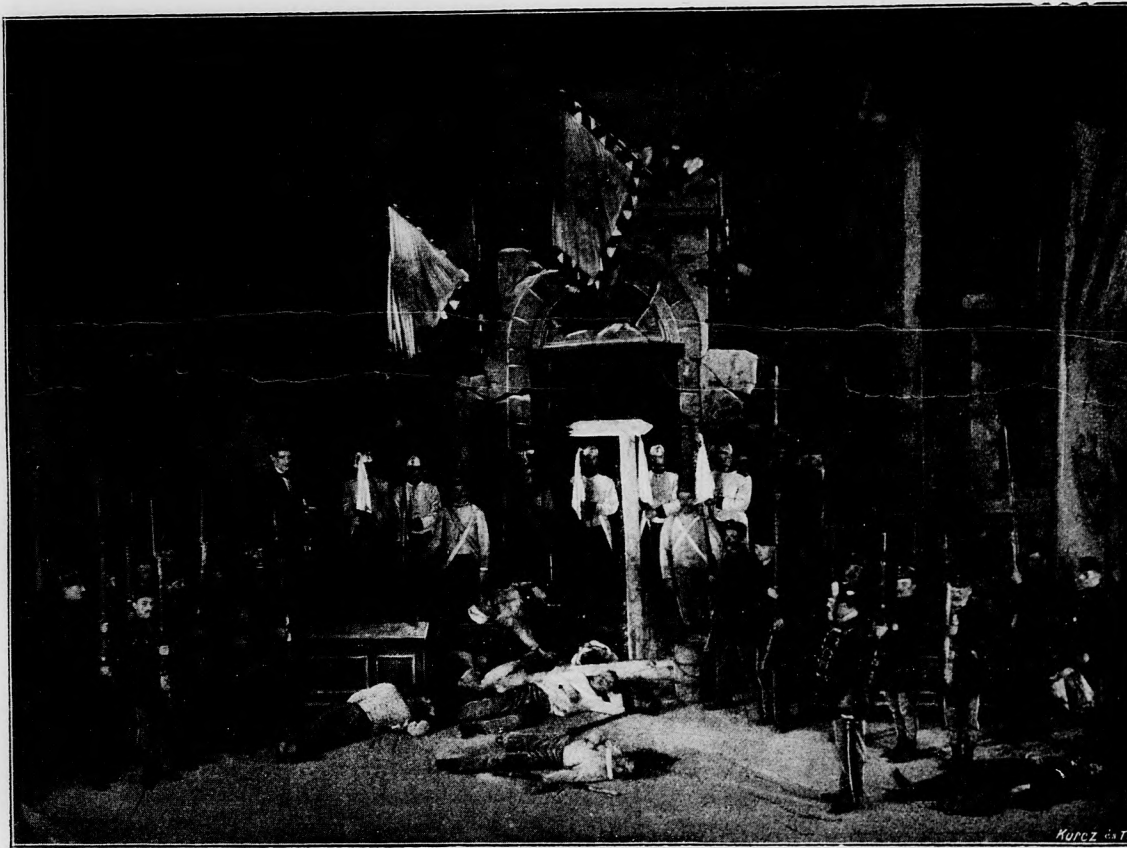
(Vége következik.)

Mely hevülettel, mely illetődéssel mérte végig mindezt az ifjúság! Édesebb, egészségesebb kacagást nem lehet képzelni, mint a mi a derék Krausz bácsinak (Sziklai Kornél) mókáira kitört. A bánatos, érzelmes jelenetknél sok szemből kicsordult a köny és kivált a páholyokban, sokszor libbent elő a zsebkendő. Hát még a taps! Egy szapora nyári záporosó zaja légydongás volna ehhez képest. Beöthy és Rákosi, az előhívott szerzők, sugárzó arczaal hajlongtak az ifjúság előtt, melynek szívébe bevették magukat. A színészek pedig valósággal átszellemülve játszottak hálás közönségük előtt. A tetszés legviharosabb ama jelenetnél volt, mikor a muzka tábornok Lubomirsky

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Márczius 15-ike a középiskolákban.

Meg kell vallanunk, aggódtunk, hogy a 48-as vívmányoknak tavalyi félszázados jubileuma, páratlan fényű ünneplése után nem következnek-e el a visszahatás? Ott ült a szívek rejtekében a félelem, hogy az idén bágyadt lesz az ünneplés, aluszékony a lelkesedés tüze, gyöngye a kegyelet munkája. De nem úgy lett, hála a magyarok Istenének! Ujból bebizonyult, hogy ifjúságunk márczius Idusa hagyományait rajongó szeretettel őrzi és ápolja. A fővárosi diákság ünnepei

BUDAVÁR BEVÉTELE. — Jelenet az «Aranylakodalom» című színműből.

hadnagyra bízta az elfogott Koltay őrnagyot és feleségét, ez pedig megszökteti őket, mert ő az eltiprolengyel nép fia és együtt érez a szegény magyarokkal, aztán pedig főbe lövi magát. Berohan a generális, átkozódva ismeri fel a helyzetet: «Kutya! teszöktetted meg a foglyokat?» «En! » «És miért?» «Lengyel vagyok!» hörgi a haldokló és kiadja lelkét. . . Hej, micsoda taps viharzik! A derék lengyel feltámad halottaiból és boldogan jó a függöny elé, megköszönni az ovációit.

Mindenki örül és boldog itt. Pósa Lajos, a gyermekek Pósa bácsija, elégedett ábrázattal jár-kél a fiatal nemzedék közt és serkent tapsra, de legboldogabbak a nagy számban jelenlévő tanárok, hogy kezök alatt ilyen lelkes, hazafias, kegyeletes szívű ifjúság nevelkedik. K. A.

lélekemelők voltak. Az «Aranylakodalom» előadásán megnyilatkozó lelkesedést senki el nem felejté, a ki látta. A vidékről halommal érkezik a szép ünnepek hire, melyekről következő számunkban lesz szó.

A Markó-utcai főgimnázium növendékei Petőfi szobrához vonultak, ott Szécskay György (a T. L. tavalyi Arany-ünnepének is poétája) díszmagyarban elszavaltta magaszerezte ódáját, Hay Sándor beszédet tartott, Szigeti Endre a «Talpra magyar»-t szavaltta.

A budapesti ev. ref. főgimnázium ifjúságának ünnepe ily tárgysorozattal folyt le: 1. «Hej, Rákóczi, Bercsényi . . . » énekelte az ifjúsági kar. 2. «Márczius 15-ének története», írta és felolvasta Bene Kálmán VII. o. tan. 3. «Nemzeti dal», szavaltta Nemes Elemér VII. o. t. 4. «A napnak történeti jelentősége» ünnepi beszéd, elmondotta ifj. Csiky Kálmán VIII. oszt. tan.

5. «Ünnepi óda» Miklós Elemér VII. oszt. tanulótól, szavaltta Csordás Elemér VII. o. tan. 6. «Emlékezés Petőfiről», írta és felolvasta Vándory Lajos VIII. o. t. 7. «Királyhymnus», énekelte az ifjúsági énekkar.

Az V. ker. Markó-utcai gimnázium Irodalmi iskolájában az ünnepi beszédet Reismann Alfréd tartotta, a «Nemzeti dal»-t Erdei Aladár szavaltta, a zene és énekkar Huber magyar dalaiból adott elő számokat. A műsor legkiemelkedőbb tagja Földes Imrének ez alkalomra írt «Talpra magyar!» című drámai költeménye volt. Négy ifjú szerepel ebben, kiknek alakjaiban a kornak eszméi és irányai szólalnak meg. Ánizs Aladár tanulóifjú hangulatos zenét szerzett e drámai költeményhez.

A pápai ev. ref. főreáliskola ifjúsági képzőtársulata, melynek kebeléből márczius 15-ikének fő tényezői: Petőfi és Jókai kerültek ki, hagyományos fényűvel ülte meg a nagy napot. Dél előtt a városi hatósággal együttesen felavatta az új «Petőfi utcát», mely alkalommal Kapossy Luezián dr. tanár, a képzőtársulat elnöke művészi beszédet tartott, Nagy Vince I. é. theológus «Petőfi szelleméhez» cz. maga-szerzette ódáját szavaltta és a főiskolai férfiak énekeltek. Este ünnepély volt a színházban. A zenekar a «Hunyadi László» operából adott elő részleteket, Izsák József VII. o. t. Pósa Lajosnak «Petőfi sírjánál és szobránál» cz. költeményét szavaltta, Vargha Kálmán III. é. theol. emlékbeszédet mondott. Azután egy rendkívül határos énekszámokból és szavulatokból összeállított, élő képekkel kísért jelenetsorozat következett, mely felülte a nagyidők történetét. Az első jelenet «12 pont», felolvasta Pataky Árpád I. é. theol. «Talpra magyar», szav. Mocsy Mihály III. é. th. «Riadónak harsogása», énekelte a főiskolai férfi kar. «Széchenyi beszéde», előadta Bejczy Béla VIII. o. t. a márczius 15-iki eseményeket zárja magában. A második jelenet az 1848-iki országos lelkesedést tükrözteti. «Kossuth Lajos azt izente», énekelte a főiskolai énekkar. «Kossuth beszéde», előadta Vargha Kálmán III. é. th. «Klapka-induló», énekelte a főiskolai énekkar. A szabadságharcz lefolyását Mátis Márton II. é. theol. adta elő. Az utolsó jelenetben «Petőfi apoteozisa», előadta Nagy Vince I. é. theol. «Honfi dal», énekelte a főiskolai énekkar. «Király beszéde», előadta Kovács Bálint VII. o. t. «Hymnus», énekelte a főiskolai vegyes énekkar a zenekar kíséretével a márcziusi eszmék diadala és kiengesztelődés rendje nyer kifejezést.

A selmeczbányai ág. ev. lyceum ünnepét a városi Vigadóban tartották. A műsor ez volt: 1. «Hymnus», énekelte az egész ifjúság. 2. «Nemzeti dal», szavaltta Bogisich Gyula VIII. o. tan. 3. «Előszó», írta és előadta Lipovszky Pál VIII. o. t. 4. «Honfi dal» Petőfitől, zenéje Doppler Károlytól, énekelte a vegyeskar. 5. «A nemzethez», Petőfi Sándortól, szavaltta Schweitzer Iván VIII. o. t. 6. «Márczius Idusa, mint a sajtószabadság napja», írta Kátai Jenő VIII. o. t. 7. «Márczius 15-én», Abrányi Emiltől, szavaltta Jeszenszky Gyula VIII. o. tan. 8. «Bücsü», br. Eötvöstől, zenéje Béleznay Antaltól; énekelte a vegyeskar. 9. «Emlékbeszéd a szabadságharcban elhunytak fölött», elmondotta Lugosi István VIII. o. tan. 10. «Honvédek sírja fölött», Abrányi Emiltől, szavaltta Hénel Gyula VIII. o. t.

A temesvári főreáliskola kifejezetten Petőfi Sándornak szentelte emlékűnnepét. A nagy költőről Fenster Izsó VIII. o. t. mondott beszédet: Kriváchy Andor VII. o. tan. a «Talpra magyar», Böckl József

VII. o. t. «A vén zászlótartó»-t, Schwimmer Sándor VI. o. tan. Tóth Kálmán «Előre»-jét szavaltta, Krausz Ignác VIII. o. t. Jakab Ödöntől alkalmi költeményt adott elő, a vegyeskar pedig szép dalokat zengedezett. Együttal Gaupp Győző VIII. o. tan. titkári jelentést tartott és kiosztották a pályadíjakat.

VEGYESEK.

Than Mór, egyik legrégebb és legjelesebb festőművésznünk e hó 11-ikén meghalt. Than Mór 1828 június 19-ikén született Ó-Becsén s már igen fiatalon a művészi pályára lépett. A szabadságharcot a táborban töltötte, számos vázlatot készítve, s Görgei táborát Világosig kísérte. Ezután bejárta majd egész Európát; a hatvanas évek elején haza települt és tevékeny részt vett művészeti mozgalminkban. Egyike volt legtermékenyebb művészeinknek, kivált a nagystíliú történeti festést művelte. Főbb művei: «Nyári és Pekry elfogatása Szolonon a török által», «Medor és Angelika», «Szent Cecília», «Kun László és Habsburgi Rudolf találkozása a Morvamezőn», «Hektor halála». A budapesti Vigadó lépcsőházában szemlélhetjük hatalmas méretű falfestményeit Tündér Ilona és Argirus királyfi meséjéből. Ugyanott örököltette meg «Attilla lakomája»-t. A Múzeum és Opera lépcsőinek falfestményei szintén tőle erednek, valamint az ő esetjét dicséri a Markó-utcai főgimnázium dísztermének négy nagy, római tárgyú történeti képe.

Képes levelezőlapokat szeretőnek váltani a kollégákkal: Hoffmann Géza gimn. tanuló (Tata-Tóváros), Philipp Ernő kollégista (Sárospatak) [csak vidéki lapokat kér], Simkó Lajos gimn. IV. o. t. (Budapest, II., Csalogány-utca 37.), Stark Árpád főgimn. tanuló (Trensen).

Jelige: Fejtőrő az elme sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Természettudományi kérdés:

Mi a neve azon fának, mely vad állapotban tövises galyakkal bír? Levele tojásdad, aprón fűrészelt, fényes; a csésze öt levelű, a párta ötszirmú, fehér; termése hosszúka vagy gömbölyded, húsos és igen ízletes gyümölcsöt ad, melyet vagy frissen vagy aszalva és csukorba rakva élvezünk.

Vegyertani kérdés:

$C_3H_5(C_{18}H_{35}O_2)_3$ minek a képlete? Gyöngyház fényű, pikkelyeket alkotó vegyület. 63 foknál olvad. Meleg ætherben és forró alkoholban könnyen olvad. Mire használják?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. márczius 23.

A 10. számban közölt fejtőrő kérdések megfejtése:

Füdü Ferencz találós meséi: I. Gyümölcs. II. Számóca (földi eper). III. Az I betű. IV. Hó — nap. V. Szél. Számlai kérdés: 134685 katonát adhat. Földrajzi kérdés: Taracz falyó. Történelmi kérdés: A saji útközet 1241. április hóban a muhi pusztán IV. Béla király serege és a mongolok között folyt le. Az útközet a 65.000 embert magyarság sereg szétverésével végződött. Mátyás és Ugrin érsek halva maradtak a csatateren, míg Béla király megmenekült. A csata után a mongolok árasztották el az egész országot. Természettudományi kérdés: Tarajos sül (hystrix cristata) rágesáló emlős állat a tuskécek (aculeata) alrendjéből. Képrejtvény: Torontálmege.

Helyesen fejtették meg: Pappszász Tamás, Weisz Hugó, Faragó Sándor, Nagoli R., Koln Aladár, Rácz Sándor, Techet Károly, Farkas Tivadar, Windt Lajos, Szenyovszky Ferencz, Hoffmann Géza, Langfelder Béla, Tille Gyula, Szüts Elemér, Szécskay Dezső, Hesz Pál, Mihály János, Giczey Lajos, Valentényi Gáspár, Géczy Géza, Botta Alajos, Tenner Pál, Pivny A., Benedek István, Hübner János, Kresz Károly, Osztróvszky József és Antal, Bíró Endre, Benkó Jenő, Lukachich M., Steiner József, Fiedler Kálmán, Puskás Endre, Wohlstein Sándor, Hody Béla, Hollub János, Weisz Ernő, Pláger Leó, Tarcsy

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Gyula, Gyurkovich Gyula, Polnitzky Leó, Kiss Pál, Lichtenstern Béla, Hobek István, Groedel Lajos, László Sándor, ifj. Lszák Gyula, Ács Nagy István, Wirtschaffter Béla, Feigler Othmár, Kardos Béla, Váczy József, Pártos Viktor, Gábrriel Ferencz, Puskás Jenő, Vadas Zoltán, Jakab Gyula, Laufer Odön és Rezső, Aigner Ottó, Bergl György, Tyirin Sebestyén, Hammang József, Emenet György, Gránitz Géza, Dada András, Kunetz Béla, Brummer Zoltán, Szabó István, Ehrenfeld Dezső, Fürst Albert, Herczeg Dezső, Jakab János, Niegreis János, Zomody József. A győri főreáliskola VI. osztálya, Antony Gyula, Hegedüs Tibor, Szabó Ferencz, Miróczy Árpád, ifj. Paksy József, Thiermayer Ferencz, Bohrandt Lajos, Havas Kornél, Luft József, Klein Ignác, Becker Ferencz, Horváth István, Miskolczy Gusztáv, Danzinger Kálmán, Balassa László, Jakabffy Tibor, Pálmai Béla, Pálmai Gyula, Rapaiics Raymond, Haas Hugó, Dávid László, Grosz József, Nagy Vince, Palatinus József, Kertész Tivadar, Zimmermann testvérek, Luspay Sándor, Bátor Maillot de la Treille Nándor, Rodowicz Vilmos, Litsek Zoltán, Laban Antal, Ruffy Kálmán, Wágner László, Berkovits Mór.

A kitűzött könyvjutalmat, Kriza János költeményeit ez. művet Lichtenstern Béla fők. 5. oszt. tanuló nyerte el Budapesten.

Múlt számunkban Belesák Aladárnak, mint nyertes rejtvénymegfejtőnek jutalomkönyve gyanánt tévesen van Kisfaludy Sándor «Himfi»-je feltüntetve. Mi a nyertesnek Verne: Strogoff Mihály utazása című művét szántuk, melyet Belesák A. előfizetőnk meg is kapott.

SZERKESZTŐI TELEFON.

L. Szeged. Az ellenkező véleményt, bármely részről jött legyen is, mindig meghallgattuk. Meggyőződése tehát alaptalan. A «T. L.» nem arra van hivatva, hogy a tanítási rendszert kritizálja: fiatal olvasóink egészen más várnak tőlünk. Reméljük, belátja ezt. — H. Gy. Bpest. Délutánonként 2—3 óra között. — R. S. Ottani tudósítótól ont fogadtuk el; az említett ifjú egy kis túlbuzgóságot követett el, a mit azonban épen nem lehet gáncsolni. A tanulság ebből: a jövőben gyorsan küldje meg tudósítását. — Cz. E. Késmárk. Hozzuk; örvendetes, hogy a késmárki diákokról is szól egyszer a «szép szó» e hasábkon. — F. K. Budapesten. Allatorvosi pályára csakis latin tudással lehet lépni. — ifj. B. K. A Thibaut-féle szótár. (Franklin, 2 frt. 40 kr.) — S. J. Arad. Hova gondolt? Csak nem közlünk oly munkát, mely könyvalakban már megjelent? A «Bárányfelhők» most lát először napvilágot. Tudósításait várjuk. — M. G. Baja. Elfogadjuk. — S. Gy. Látivaló, hogy körük szorgalmasan dolgozik, de észrevételeket nem tehetünk, ha ön tudósításában nem megy tovább a pusztai statisztikanyújtásnál. Próbálkozzék: stilizálja meg elevenen, szemléletesen tudósításait. — L. B. Arad. Igazán örülünk, hogy betegsége alatt a «T. L.» kellemes órákat szerzett önnek. Megjegyzésével fején találta a szöveget; Gaal Mózes minden írásába zamatos magyarságot bír önteni, még ha idegenből ültet is át; lám, mily magyar huszárként pattogó alakot csinál a Verne derék Martial örmesteréből. Buzgóságáért köszönet. — O. A szépen zengő lant most egynéhány hamis akkordot hallat. «A vén szinész»-ben költőietlen kifejezések és elcsépett szólások akadnak; azonfelül elnyújtott, egyhangú és e miatt a vége nem hat kellőképen. Ezt a szép tárgyat újból át kell gyúrnia. — W. L. Eger. Idegen művész, ha magyar színházban játszik, természetszerűleg a maga nyelvén beszél vagy énekel. Az operában épenséggel mindennapi dolog ez; ott hallottunk mi már háromnyelvű előadást is: a mikor a hősnő francziául, a hőstenor olaszul énekel, a többiek pedig magyarul. — A többi kérdésre a jövő számban felelünk.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Budapest, IV., Egyetem-utca 4
			Kéziratokat nem adunk vissza.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula. Fordította Gaal Mózes. 13

XII.

Paterne Germain egy-két megjegyzése.

Másnap, mihelyt a nap feltetszett az égen, útra kelt a három falca.

Arra természetesen utasaink nem számíhattak, hogy az Atures és San-Fernando között levő utat épen olyan kedvező körülmények között teszik meg, mint eddigelé. A szél ereje mindinkább esőkent; aligha lesz annyi ereje, hogy a faleákat ár ellenében fölfelé segítse az Orinocón, legfeljebb arra lesz jó, hogy az árral szemben visszatartsa. A vitorlákat felhúzták, bár tudták előre, hogy legfőképpen evező-lapára, sőt vontató kötelekre lesz majdán szükségük.

A három falca, ha a folyam szélessége megengedte, egymás mellett haladt, még pedig Martial boszuságára a Moriche olyan közel jött a «Gallinetta»-hoz, hogy az utasok egymással kényelmesen beszélgethettek.

Egész délelőtt csak öt kilométernyi utat tehetek meg, pedig a legények ugyancsak derekasan dolgoztak.

A mint a Pintado sziklás ormai feltűntek balról, az Orinoco medre kiszélesedett, a zátonyok is mind ritkábban jelentkeztek, s a jobbpart mentén csendesebb volt az Orinoco folyása, erre felé tartottak a faleák, s a szél is hathatósabban támogatta előhaladásukat.

Délután öt óra tájban a szél elállott.

A három falca ekkor Garcita közelében volt. Valdez azt tanácsolta, hogy kössenek ki, s töltsék ott az éjszakát.

Az nap csak tizenöt kilométernyi utat tettek meg, s másnap tovább folytatták az utat.

A Garcita mellett levő örvényes zuhatagon aránylag elég szerencsésen jutottak fel. A vízállás magas lévén a sziklás meder nem akadályozhatta a faleák előrehaladását.

Szeptemberben gyakori ezen a vidéken az esőzés. Ebből is bőven kijutott utasainknak, s bizo-

nyára kijut még elégszer, míg San-Fernandóba érkeznek.

Ma is csak úgy szakadt a záporosó, s az utasoknak fedél alá kellett vonulniok, hogy bőrig át ne ázzanak. Szerencsére a szél újra fújni kezdett, s a faleák, ha mérsékelt sebességgel is, de haladtak felfelé.

Estére az Orinoco nyugati kanyarulatánál nem messze Rabo Pelado szigetétől kikötöttek.

Hattól hét óráig a vadászok a sziget partvidékét borító őserdő szélét cserkésztek át, s néhány vadgalambféle madarat lőttek, melyeket a ben-szülőttek gabiota-nak neveznek.

Visszajövet Hellochnak sikerült egy fiatal kaimant is ejteni el, melynek a húsa «pompás esemege» számba megy.

Midőn azonban elkészült, az utasoknak sehogysen akart izleni, nem is nyúltak hozzá. Csak Paterne evett belőle, mert neki, mint természet-tudósnak nem volt szabad válogatnia, sőt a tudomány érdekében még az áldozattól sem kellett visszariadnia.

— Nos, hogy izlik? — kérdé tőle Helloch.

— Hát az első falat nem valami különös, hanem a második ...

— Nos ... nos? ...

— Utálatos.

Szóval a kaiman-pecsenye felett a karaván pälczát tört.

A rákövetkező napon reggeltől-estig szakadt az eső. A szél lanyhán fújt, de legalább jó irányba volt. A vitorlák az árboezrudakhoz csapóztak. Mindössze tizenkét kilométernyi utat tehettek meg.

Este Guayabo szigete mellett állapodtak meg, ott töltötték az éjszakát.

Másnap nagy ügygyel-bajjal vergődtek fel a guahiboi zuhatagig s a Carestia torkolatánál kötöttek ki. Vacsorára néhány huco-t ettek. Ez a huco elég ízletes húsú vízi madár. Az éjszakát esedenesen töltötték el.

E helyütt az Orinoco útja girbe-gurba, sok sziget emelkedik ki a medréről. Egyik részén hatalmas zuhatag van, a víz fehér tajtékat verve